

4. Энергоефективність як ресурс інноваційного розвитку: Національна доповідь про стан та перспективи реалізації державної політики енергоефективності у 2008 році / С.Ф. Єрмілов, В.М. Геєць, Ю.П. Яценко, В.В. Григоровський, В.Е. Лір та ін. – К., НАЕР, 2009. – 93с.
5. Лір В.Е. Энергетична ефективність економіки України // Економіст. – 2000. – №9. С. 61–63.;
6. Праховник А.В., Іншеков Є.М. Энергозбереження України: стратегія та гармонізація до світових тенденцій; Праці Інституту електродинаміки НАН України. Спеціальний випуск. 2004, с. 22-27.
7. Статистичний щорічник України за 2007 рік / Держкомстат України ; за ред. О. Г.Осауленка. – К. : Вид-во «Консультант», 2008. – 572 с.
8. <http://www.ukrstat.gov.ua>

Надійшла 06.09.2010

УДК 330.332

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Д.М. ЛОЙКО, М.П. ДЕНИСЕНКО

Київський національний університет технологій та дизайну

Розглядається актуальна проблема інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності промислових підприємств України, динаміка впровадження інновацій на промислових підприємствах та обсягів їх фінансування, запропоновані шляхи активізації інноваційної діяльності промислових підприємств.

Недостатність інвестиційних ресурсів в інноваційній діяльності підприємств в сучасних умовах фінансової кризи стає проблемою не тільки вітчизняних підприємств, а і багатьох іноземних підприємств також. Комісія Європейською Співдружності визначає в своєму Повідомленні...[1], що економіка країн Європи до теперішнього часу все ще не стала всеохоплююче інноваційною, якою вона має бути. Одним із вирішальних заходів модернізації економіки Євросоюзу на інноваційних засадах є збільшення витрат на розвиток та дослідження в країнах ЄС до 3 % ВВП. Витрати на наукові та науково-дослідні роботи в Україні склали в 2007 р. 0,89 % ВВП [2]. Для того, щоб почувати себе впевненими в сучасних умовах господарювання підприємствам необхідно мати перспективні інновації та відповідний рівень інвестування.

Мета статті. Проведення аналізу тенденцій інноваційної діяльності промислових підприємств України, визначення напрямів її поліпшення та умов інвестиційного забезпечення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблеми управління інноваційною діяльністю підприємств розглядалися іноземними і вітчизняними вченими, зокрема Волковим О.І, Гречан А.П., Гейцем В.М., Денисенко М.П., Ілляшенко С.М., Краснокутською Н.В., Федуловою Л. Шумпетером Й., Твістом Б. та іншими вченими. Проблемам фінансового забезпечення інноваційної моделі розвитку присвячені праці Безчасного Л.К., Васильєвої Т.А, Гончарової Н.П., Федоренка В.Г. та інших. В цих працях визначено основні інноваційні пріоритети та основні інвестиційні напрямки нарощення науково-технічного потенціалу країни.

Втім опрацювання проблеми активізації інноваційної діяльності вітчизняних підприємств є ще недостатнім за умов швидкої зміни світової економічної ситуації.

Результати та їх обговорення

Проблеми розвитку світової економіки і економіки України відбиваються на інноваційній діяльності підприємств, особливо в галузі їх інвестування.

За даними Державного комітету статистики України [2] частка промислових підприємств, що впроваджували інновації скоротилася з 14,8 % в 200 р. до 10,8 % в 2008 р. від загальної кількості промислових підприємств України (табл. 1). Основні напрями інновацій на вітчизняних промислових підприємствах – це впровадження нових технологічних процесів та освоєння виробництва нових видів продукції. За даними табл. 1 впровадження нових технологічних процесів за досліджуваний період зросло на 17,39 %, а освоєння виробництва нових видів продукції скоротилося на 84,04 %. Така ситуація склалась внаслідок того, що на протязі останніх років багато інноваційних проектів припинили своє існування із-за різних причин. Більшість вітчизняних промислових підприємств, які впроваджували нові технологічні процеси надавали перевагу купівлі готового імпортного обладнання або готових технологічних потоків виробництва продукції.

Таблиця 1. Динаміка впровадження інновацій на промислових підприємствах України

Показник	2000	2005	2006	2007	2008	2008 до 2000,%
Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	14,8	8,2	10,0	11,5	10,8	72,97
Впровадження нових технологічних процесів	1403	1808	1145	1419	1647	117,39
Освоєно виробництво нових видів продукції, найменувань	15323	3152	2408	2526	2446	15,96
З них нових видів техніки	631	657	786	881	758	120,13
Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %	6,8	6,5	6,7	6,7	5,9	86,76

Складено за даними [3]

Менша кількість промислових вітчизняних підприємств надавали перевагу розробці нових технологій (самостійно або з іноземними партнерами). Найменша кількість промислових вітчизняних підприємств надавала перевагу придбанню ліцензій. Враховуючи загальну економічну ситуацію в світі та в країні очікується, що лише 20 % вітчизняних промислових підприємств в наступні роки можуть заміну існуючих технологій на нові.

Аналіз динаміки обсягів фінансування технологічних інновацій на промислових підприємствах України з різних джерел (табл.2) свідчить, що протягом досліджуваного періоду спостерігалось зростання обсягів фінансування.

Загальна сума інвестування технологічних інновацій на промислових підприємствах України за досліджуваний період зростає в 6,82 рази. Аналіз джерел фінансування технологічних інновацій показав, що найбільші темпи приросту має фінансування за рахунок коштів державного бюджету (за досліджуваний період обсяги фінансування зросли в 43, 75 рази).

Таблиця 2. Динаміка обсягів фінансування технологічних інновацій на промислових підприємствах України з різних джерел

Показник	2000	2005	2006	2007	2008	2008 до 2000,%
Загальна сума витрат, млн, грн.	1757,1	5751,6	6160,0	10850,9	11994,2	682,6
В тому числі за рахунок:						
- власних коштів	1399,3	5045,4	5211,4	7999,6	7264,0	519,1
- державного бюджету	7,7	28,1	114,4	144,8	336,9	4375,3
- іноземних інвесторів	133,1	157,9	176,2	321,8	115,4	86,7
- інших джерел	217,0	520,2	658,0	2384,7	4277,9	1971,3

Складено за даними [3]

Друге місце за темпами приросту займають інші джерела фінансування (за досліджуваний період зросли в 19,71 рази). Третє місце за темпами приросту займає фінансування технологічних інновацій за рахунок власних коштів підприємств (за досліджуваний період зросло в 5,19 разів). Останнє місце займають обсяги фінансування за рахунок іноземних інвесторів (за досліджуваний період скоротилися на 13,3%). Аналіз структури обсягів фінансування технологічних інновацій на вітчизняних промислових підприємствах за 2008 р. за джерелами показав, що найбільшу питому вагу мають власні кошти підприємств (60,56%); друге місце посідають інші джерела фінансування (35,67%); третє місце займають кошти державного бюджету (2,81%) і останнє місце займають кошти іноземних інвесторів (0,96%). На основі проведеного дослідження можна зробити висновки, що обсяги фінансування технологічних інновацій на промислових підприємствах України зростають за рахунок використання власних коштів підприємств. Іноземні інвестори скорочують обсяги фінансування технологічних інновацій промислових підприємств України.

Прямі іноземні інвестиції в легку промисловість України склали в 2008 р. 111,9 млн. дол. В порівнянні з 2000 р. обсяг іноземних інвестицій зріс на 68,6 млн. дол. (або на 63,12%). Питома вага іноземних інвестицій в легку промисловість України в загальному обсязі іноземних інвестицій в економіку України за цей період не змінилась і в 2000р. і в 2008 р. вона склала 1,1 %. Аналітики виділяють для легкої промисловості високий рівень технічного ризику при відносно невисоких обсягах виробництва. Це робить підприємства легкої промисловості непривабливими для інвесторів.

На сьогодні Україна має обмежені можливості із залученням іноземних фінансових ресурсів в зв'язку з високим ризиком вкладень в українську економіку. Пошук можливих джерел інвестування інноваційної діяльності вітчизняних промислових підприємств є дуже актуальним в сучасних умовах господарювання. В умовах обмеженості фінансових ресурсів особливу увагу треба звертати на ефективний розподіл інвестиційних коштів. Треба сконцентрувати інвестиційні ресурси на найбільш важливих напрямках інноваційної діяльності. Якщо прийняти до уваги думку Д. Дойля, який припускав, що у споживача є потреба не стільки у новому продукту, скільки у нових рішеннях, які мають нові вигоди [3], то більш доцільними є інновації, які створюють нову корисність вже відомих товарів. Такі інновації мають статус поліпшуючих інновацій та потребують менших витрат на їх розробку та будуть мати меншу ступінь ризику при їх впровадженні. Поліпшуючі інновації нададуть підприємству можливість мати більший прибуток, ніж при виробництві звичайних товарів, але не забезпечать підприємству лідерської позиції на ринку, як радикальні або піонерні інновації.

Стимулятором інноваційної діяльності є виникнення нових потреб людства. Так землетруси викликали появу сейсмостійких будівель. Нафтові кризи спонукали розробку альтернативних джерел енергії. Ліквідація різних техногенних аварій викликала потребу створити захисний одяг для людей, який має властивості відштовхувати воду або нафтопродукти. Приклади можна ще наводити. На жаль першість на розробки та впровадження багатьох інновацій належить не Україні. Хоча Україна ще має достатній науковий потенціал, але він поступово починає розпорошуватися. За індексом глобальної конкурентоспроможності серед 131 держави наша країна в 2008 р. займала тільки 73 місце. До недоліків конкурентної позиції України слід віднести політичну нестабільність, рівень інфляції, високий рівень податків, різні бюрократичні перепони. Якщо проаналізувати фактори, які стримують інноваційну діяльність промислових підприємств України, то перше місце посідає нестача коштів на інноваційну діяльність, як власних так і бюджетних. Далі можна відмітити недосконалість законодавчої бази в галузі набуття підприємством майнових прав на інновацію, особливо це стосується адаптації Українського законодавства до законодавства ЄС. Негативно впливає на інноваційну діяльність вітчизняних промислових підприємств і нестача інформації як про інновації інших країн так і про можливі ринки збуту вітчизняних інновацій. Відсутність достатнього рівня мотивації персоналу підприємств та їх недостатня кваліфікація також оказує негативний вплив на рівень інноваційної діяльності підприємств. Високий економічний ризик струмує розвиток венчурних фірм на Україні.

Характерною ознакою сучасного етапу розвитку економічно розвинених країн є пріоритет в галузі технологій та інформації. На жаль в Україні сучасне спрямування державної політики закріплює модель економіки, яка ґрунтується на морально застарілому виробничому комплексі промисловості, який Україна отримала у спадок від колишнього СРСР та на слабо розвиненої ринкової інфраструктурі. За проведеним аналізом чинники впливу на інноваційну активність промислових підприємств було поділено на зовнішні та внутрішні.

До внутрішніх чинників належать: ліквідація можливостей нечесної конкуренції; вибір промисловими підприємствами прогресивної орієнтації на підтримку інноваційної стратегії розвитку підприємства; наявність достатніх фінансових ресурсів на НДДКР і придбання нових технологій за рахунок власних коштів; наявність достатнього вітчизняного наукового потенціалу для розробки й освоєння нових інноваційних вітчизняних технологій та модернізацію діючих.

До зовнішніх чинників належать: стійка державна підтримка національної науки; державна інформаційна й правова підтримка інноваційних стратегій розвитку підприємств; орієнтація підприємств легкої промисловості на відновлення внутрішнього ринку; підвищення платоспроможності вітчизняного споживача; стійкий потік інвестицій для розвитку підприємств на основі нових технологій і інновацій; стабільна орієнтація споживачів і виробників на підвищені стандарти споживання; можливість придбання нових зарубіжних технологій, ліцензій і комплектуючих; створення кращих митних умов для імпорту технологій, ліцензій і комплектуючих порівняно з імпортом готової продукції; створення умов для розвитку експорту вітчизняних інноваційних технологій; створення ефективного механізму страхування інвестицій.

Створення сприятливих зовнішніх і внутрішніх умов для активізації інноваційного розвитку вітчизняних промислових підприємств значною мірою залежить від стратегічного напрямку розвитку держави.

В процесі дослідження встановлено, що факторами низької підприємницької зацікавленості у розвитку інноваційної діяльності є: тривалі та складні адміністративні процедури реєстрації інноваційних проектів та продуктів; централізація прийняття рішень; недостатня поінформованість керівників підприємств про технологічні інновації та низький рівень інноваційного менеджменту. Виявлені негативні фактори впливу на інноваційну діяльність промислових підприємств обумовлюють необхідність створення ринкового механізму відбору проектів перспективних інновацій, як для підприємства так і для країни. Для цього необхідно збільшувати обсяги інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності, розширювати структуру інвестиційних джерел (залучати до інвестування заощадження населення тощо) та зробити більш доступними всі джерела інвестування. Доцільно було певну частку коштів, що надходять на грошовий ринок через заощадження, використовувати для інвестування інноваційної діяльності підприємств. Дж. Кейнс вивів основний психологічний закон, який полягав у тому, що із збільшенням свого доходу, люди в середньому збільшують своє споживання, але повільніше, ніж зростає їхній дохід [4]. В період економічної нестабільності люди також будуть робити заощадження, оскільки будуть намагатися забезпечити своє майбутнє. Якщо ці заощадження використовувати на створення інновацій, то майбутнє людей буде більш надійно забезпечено. Взаємозв'язок заощадження – інвестиції має практичне значення і повинне враховуватися при реалізації інвестиційної політики активізації інноваційної діяльності промислових підприємств.

Сучасний період життя характеризується дуже швидкими змінами в різних галузях. Глобалізація економіки сприяє розповсюдженню нових продуктів та ідей по всьому світу. В розвинених країнах констатують наявність нової поведінки споживачів, яку називають «епідемією споживацтва». Завдяки швидкому розповсюдженню цієї поведінки споживачів виробники змушені різко скорочувати термін розробок та впроваджень нових товарів. Ще п'ять років тому від дизайнерського задуму до початку продажів нової моделі одягу проходило мінімум півроку (для розвинених країн), а за радянських часів цей термін дорівнював рік і більше, то на сьогодні цей термін дорівнює всього три тижні [5]. Зростаючі темпи змін вимагають нових підходів до всіх форм ведення бізнесу.

Висновки

В Україні на цей час ще не сформовано науково обгрунтовану інноваційну політику, яка б враховувала досвід зарубіжних національних інноваційних систем.

Аналіз показав, що триває спад інноваційної активності промислових підприємств. Частково це пояснюється, що інноваційні продукти та технології пов'язані з більшими витратами та більшими ризиками в зрівнянні з традиційними. Не кожне підприємство має фінансову можливість впроваджувати або розробляти нові продукти та технології. Треба зауважити щодо відсутності мотивації з боку держави інноваційної активності підприємств.

Інноваційна діяльність вітчизняних промислових підприємств в першу чергу повинна бути спрямована на споживчі товари та послуги з комбінуванням внутрішньо-орієнтованих та зовнішньо-орієнтованих інновацій.

До факторів, які стримують інноваційну активність промислових підприємств України треба віднести наступні: нестачу коштів на інвестування інноваційної діяльності, недосконалість законодавчої бази, нестачу інформації про інновації зарубіжних країн та ринку збуту вітчизняних інновацій.

Інноваційно активні промислові підприємства витрачають кошти (переважно власні) на придбання засобів виробництва.

Для стійкого інноваційного розвитку промислових підприємств України необхідно застосовувати фінансово-кредитні засоби сприяння інноваційної діяльності підприємств. Кредитування інноваційних проєктів дасть змогу забезпечити потреби населення у нових та конкурентоспроможних товарах споживчого сектору економіки країни та можливість збільшення обсягів експорту. Пропонується розглядати накопичені заощадження населення як можливе джерело інвестицій.

Необхідно створити на Україні дієву систему підтримки розробки та впровадження інновацій.

ЛІТЕРАТУРА.

1. Our future depends on innovation // Comission of the european communités/ Brussel.- 13.9.2006.Com (2006) – 502, final.
2. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до: www.ukrstat.gov.ua.
3. Дойль Д. Маркетинг-менеджмент и стратегии/ Дэвид Дойль. – СПб.: Изд-во «Питер», 2002. – 544 с.
4. Кейнс Дж. Общая теория занятости, процента и денег. – М.: Прогресс, 1978. – 498 с.
5. Біляцький С.Д. Трансформації більше підходить поняття «виросчувати», ніж «робити». / Біляцький С.Д., Ярова Н.В.// Зовнішня торгівля. – 2009. - № 1-2. – С.56-62.

Надійшла 14.07.2010

УДК 677: 055

ХАРАКТЕРИСТИКА УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ СПОЖИВАННЯ ТРИКОТАЖНИХ ВИРОБІВ. ЗМІНИ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА Й ПРОЕКТУВАННЯ АСОРТИМЕНТУ

Т.Г. ЛЮДВІЧЕНКО

Заст. голови правління з маркетингу та розвитку асортименту ВАТ «Софія»

В. Г. ЧАЮН

Голова правління ВАТ «Софія»

Н.В. МОТОВИЛОВЕЦЬ

Київський національний університет технологій та дизайну

Стаття присвячена аналізу компаній "fast fashion", удосконаленню методів планування асортименту за допомогою застосування матриці з метою успішного розвитку трикотажної фабрики ВАТ «Софія».

Україна не стоїть осторонь від наростаючих процесів глобалізації. У країні стрімко розвивається ринок стресового споживання. Покупці все частіше вимагають новинок. Виробники в погоні за попитом гублять прибуток, а якість вироблених ними товарів знижується.